Romanoslavica vol. XLVII nr.1

MODALITĂȚI DE REDARE A ASPECTULUI VERBAL DIN BULGARĂ ÎN ROMÂNĂ (DIN PERSPECTIVA TIMPULUI PREZENT)

Silvia MIHĂILESCU

В данном исследовании рассматриваются вопросы, касающиеся проблемы перевода глагольного вида с болгарского языка на румынский язык. Формы болгарского глагольного вида переводятся в основном формами настоящего времени. Перевод этой категории также зависит от частных значений вида, лексического значения глагола, видов синтаксической связи, способов глагольного вида. Результаты сопоставительного анализа могут быть полезны для правильной передачи видовых форм при переводе.

Ключевые слова: глагольный вид, румынский язык, болгарский язык, частные значения настоящего времени, практика перевода.

Interesul pentru această temă este dictat de specificul sistemului verbal bulgar – diferit în mare parte de cel al verbului românesc – influenţat direct de relaţia complexă dintre categoriile aspect verbal şi timp verbal. Atunci când apare necesitatea redării aspectului verbal din bulgară în română, practica traducerii consemnează situaţii interesante, demne de remarcat, care reflectă interferenţa celor două categorii gramaticate amintite. În articolul de faţă ne propunem să analizăm unele particularităţi ce pot apărea în traducerea formelor verbale aspectuale din limba bulgară doar din perspectiva timpului prezent, datorită spaţiului restrâns avut la dispoziţie. Menţionăm că terminologia adoptată în lucrare este conformă celei din literatura de specialitate bulgară.

Corelaţia dintre aspectul verbal şi timpul prezent

Cele două aspecte verbale au comportamente diferite din punctul de vedere al compatibilităţii cu un timp sau altul. Explicaţia se datorează prezenţei sau absenţei trăsăturii „acţiune neîntreruptă” în semantica timpurilor verbale[1]. Aspectul imperfectiv se combină cel mai bine cu un timp verbal căruia îi este specific caracterul neîntrerupt al

[1] V. Stankov, *Българските глаголни времена*, Sofia, 1969, p. 10.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

acțiunii, pe când aspectul perfectiv se asociază cu un timp care exprimă o acțiune întreruptă. Afirmația potrivit căreia „în limbile slave, în ciuda manifestărilor puternice ale aspectului, funcționarea lui nu este izolată şi independentă de timp”[1] este extrem de grăitoare în acest sens.

Caracteristica temporală definitorie a prezentului din bulgară indică desfăşurarea unui proces în raport de simultaneitate cu momentul enunțării. Formele prototipice de prezent indicativ pot căpăta semnificații contextuale variate, aspectul verbal punându-şi cel mai bine amprenta asupra a două dintre ele: *prezentul de actualitate* şi *prezentul general*.

Prezentul de actualitate (real) exprimă un proces care se desfăşoară nemijlocit în momentul enunțării. Această valoare contextuală a prezentului se poate întâlni numai la verbe de aspect imperfectiv, trăsătura semantică „acțiune neîntreruptă”, proprie timpului prezent, neputându-se asocia cu semnificația de bază a aspectului perfectiv – *integralitatea acțiunii*:

„Аз *пия*, както *виждаш*... Кой е луд, нека работи...” (EP, 64); „Точно затова аз *млъквам*! Никак не обичам да се взират в мене...” (AM, 252); „Борис погледна часовника си и каза сухо: - *Отивам* у Торосян.” (DD, 164)

Prezentul general (inactual, universal) exprimă procese care nu sunt localizate numai în momentul enunțării, ci care se desfăşoară într-o perioadă mai mare de timp, momentul comunicării fiind inclus în acest interval. Cel mai adesea prezentul general evocă procese care se derulează în mod repetat:

„Но цъфнали овошки приветливо *се белеят* над всеки зид, врабци *чуруликат* и *се борят* в клоните и белият цвят *се рони* над улицата като сняг” (II 1, 126)

În exemplul de mai sus, forma de prezent coexistă cu aspectul imperfectiv, iar caracterul repetitiv se manifestă astfel: procesele evocate se desfăşoară într-un interval lung de timp, au un caracter repetitiv nelimitat şi indefinit, nu sunt succesive, ci simultane.

Aspectul perfectiv la prezentul general se întâlneşte mai rar, atunci când este posibilă o astfel de alăturare, formele aspectuale perfective exprimă procese iterative:

„*Настане вечер* – месец *изгрее*, / звезди *обсипят* свода небесен; / гора *зашуми*, вятър *повее* - / Балканът пее хайдушка песен!” (НВ, 45); „Тоз, който *падне* в бой за свобода, / той не умира.” (НВ, 45)

[1] Daniela Stoianova, *Temporalitate şi aspect în limbile română şi bulgară,* rezumatul tezei de doctorat, Bucureşti, 1987, p.6.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

Utilizarea formelor perfective la prezentul general (în propoziții principale) este considerată facultativă[1], ea având mai ales o funcție stilistică.

Şi *prezentul istoric* se remarcă prin întrebuințarea diferită a celor două aspecte verbale. Atunci când sunt relatate procese care nu au caracter repetitiv, prezentul istoric se obține de la verbe imperfective. În acest caz se constată preluarea de către imperfectiv a funcției perfectivului, adică aceea de a exprima acțiuni integrale[2]. Dacă ar fi să facem o comparație între utilizarea aspectului imperfectiv la *prezentul de actualitate* şi *cel general*, pe de-o parte, şi la *prezentul istoric*, pe de alta, trebuie subliniat faptul că în primul caz aspectul imperfectiv exprimă procese neterminate, neintegrale, pe când în cel de-al doilea – unele integrale. Verbele imperfective la prezentul istoric sunt, însă, cu precădere derivate[3], iar semantica lor este legată de atingerea unei limite. Acestea au capacitatea exprimării unui proces în integralitatea sa, luându-se în considerare începutul şi sfârşitul său. Astfel, verbul specifică un proces încheiat[4]:

„Тя прихва от смях, бай Ганю, възхитен, *засуква си* левия мустак и *си заклатва* главата" (АК, 21); „И Стоил *сяда* на леглото си, *заглежда се* в жаравата на огнището, червеникав блясък *огрява* лицето му, той *се усмихва*." (II, 34)

Ceea ce este tipic pentru formele verbale perfective întrebuințate la prezentul istoric este exprimarea iterației:

„И болестта се усили. Току *зачернее* човеку пред очите, *удари* го в глава, *отще* му *се* всичко – *легне* ни жив, ни мъртъв, по цели дни и недели." (ЕР, *apud* V. Stankov, *Българските глаголни времена*, p. 33)

În plan sintactic, interacțiunea dintre aspect şi timpul prezent se remarcă prin următoarea caracteristică: dacă un verb la prezent, de obicei de aspect perfectiv, este predicatul unei propoziții subordonate, având ca regent un verb la viitor, valoarea acestuia este de viitor. De exemplu:

„Хайде, че като *се ожениш* (...) *ще* ти *направя* една каруца." (II, 202); „Но ако *видим* дори опит да разрушаваш единството, тогава *ще постъпим* с тебе безмилостно" (DD, 221).

[1] Stankov, *op.cit*., p. 18.
[2] L. Andreicin, *Основна българска граматика,* Sofia, 1978, p. 181-182.
[3] În limba bulgară, verbele imperfective derivate se obțin prin adăugarea unui sufix al imperfectivării la radicalul verbal perfectiv, verbul imperfectiv nou format având acelaşi sens lexical cu cel perfectiv.
[4] R. Mutafciev, *Сегашно историческо време в съвременния български език*, Sofia, 1964, p.69.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

Modalităţi de redare a aspectului verbal din bulgară în română

Analiza noastră se bazează pe texte din literatura bulgară şi variantele lor traduse în limba română. În materialul analizat, am constatat că *verbele de aspect imperfectiv* la timpul prezent se redau, în marea majoritate a exemplelor excerptate, prin *timpul prezent* din română. Conţinând trăsătura aspectuală [–Perfectiv] şi „exprimând un proces continuu, desfăşurat într-un interval nedelimitat”[1], prezentul românesc este compatibil cu formele verbale imperfective bulgare, fixate în acelaşi registru temporal. Mai mult, valorile contextuale ale prezentului românesc coincid cu cele din limba bulgară, după cum reiese din următoarele exemple:

- *prezentul de actualitate* redat prin aceeaşi valoare contextuală

„ - Какво *виждате*? – *пита* Кочо./ - *Виждам* един човек – шепне тайнствено бай Ганю.” (АК, 93)/ - Ce *vezi*? întrebă Kocio./ - Un om, şopti misterios bai Ganiu.” (АК, 108)

- *prezentul general* redat prin aceeaşi valoare în română – *prezentul permanent:*

„Някои служители *отсъстват* от работа с месеци под предлог, че *пишат* научни трудове.” (PV, 240)/ „Unii salariaţi *lipsesc* cu lunile sub pretext că *scriu* lucrări ştiinţifice.” (PV, 173)

Deseori verbul la prezent este element component al unei locuţiuni verbale. Prezenţa locuţiunilor la redarea formelor verbale aspectuale din bulgară are la bază capacitatea acestora de a indica aspectul verbal. Observaţia „...este şi firesc ca locuţiunile să poată indica aspectul, deoarece verbul însoţit de un nume poate „spune” mai mult şi mai detaliat, mai concret decât un verb luat izolat”[2] este foarte concludentă, atunci când urmărim felul în care un verb bulgar se traduce în română, indiferent de aspectul verbal reprezentat – imperfectiv sau perfectiv.

În următoarele locuţiuni verbale remarcăm prezenţa verbului momentan „a da”, care face referire la momentul iniţial al procesului evocat, moment de scurtă durată. Analizând şi contextul manifestării acestor verbe, observăm că ele, prin caracterul lor momentan, punctual, prezintă un lanţ de evenimente în succesiune. Astfel, valoarea de aspect a locuţiunilor este determinată de sensul lor lexical şi de context deopotrivă:

„Ето ги, показват се откъм завоя на улицата и *се изсипват* на площада.” (АК, 126)/ „Iată-i cum se ivesc dinspre cotitura uliţei şi *dau năvală* în piaţă.” (АК, 150)

[1] *Gramatica limbii române,* vol. I, *Cuvântul,* Bucureşti, Ed. Academiei Române, 2008, p. 407.
[2] Florica Dimitrescu, *Asupra caracterului impersonal şi aspectiv al locuţiunilor verbale*, *Studii şi cercetări lingvistice*, tomul VIII, nr. 2, 1957, p. 155.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

„Кърсердаринът и Велико кехая *тичат* към прозореца, крият се зад пердето, гледат със затаен дъх" (II, 242)/ „Cârserdarul şi Veliko-chehaia *dau fuga* la fereastră, se ascund după perdea şi se uită, abia ţinându-şi răsuflarea." (*Antologia*, 269)

Folosirea prezentului verbelor pentru exprimarea unei acţiuni efectuate în trecut o întâlnim în formele *prezentului istoric*. El este marcat din punct de vedere stilistic, conferind o expresivitate aparte relatării. În limba română îi corespund două timpuri din sfera trecutului, *perfect simplu* şi *imperfect*. De altfel, prezentul istoric din bulgară este în relaţie sinonimică cu aceste două timpuri, existente şi în limba bulgară[1]:

- *perfect simplu*

„Бай Ганю *казва* на трегера едно «да си жив, благодарим» и *влиза* в квартирата на Иречека.

- Оо, добър ден, бай Иречек, как си, добре ли си? – *извиква* бай Ганю с един най-приятелски тон, щом *влиза* в кабинета на стопанина.

Последният му *подава* зачудено ръка, *поканва* го да седне и *се сърди* на своята памет, която не го *подсеща* кой е този любезен приятел." (АК, 48).

„Bai Ganiu îl *răsplăti* pe hamal cu un «mulţumesc, să-mi trăieşti» şi *intră* în casa lui Irecek.

- O-o! Bună ziua, bai Irecek, ce mai faci, bine sănătos? *strigă* bai Ganiu, cu tonul cel mai prietenesc, când *intră* în cabinetul gazdei.

Irecek îi *întinse* mâna mirat, îl *pofti* să ia loc pe scaun, mâniat pe memoria lui care *nu*-l *ajută* să-şi amintească cine este acest prieten amabil." (AK, 51-52)

Deşi la traducerea în română s-ar putea apela la acelaşi timp (prezentul), se preferă perfectul simplu, probabil din cauza rolului predominant pe care îl are acesta în naraţiune. Prin această modalitate de redare a verbelor imperfective se marchează procese situate în trecut, care au loc succesiv, prezentul istoric din bulgară având tocmai capacitatea de a exprima acest fapt[2].

- *imperfect*

„*Седим си* така и по едно време флейтата задразни ухото ми с няколко фалшиви ноти" (АК, 138)/ Şi cum *stăteam* aşa, de la o vreme acordurile orchestrei şi flautul începură să-mi zgârie urechea" (AK, 163)

„И макар и да казваше, че *не се бои*, старецът потреперваше и плахо гледаше" (II, 316)/ Dar unchiaşul, chiar dacă zicea că *nu-i era frică*, tremura şi se uita cu spaimă" (*Antologia*, 249)

[1] Stankov, *op. cit.*, p. 30.
[2] Mutafciev, *op.cit.*, p. 69.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

Timpul imperfect românesc exprimă acțiuni situate în trecut (față de momentul vorbirii) şi durative, neterminate în momentul la care se face referire; astfel, el poate reda semantica prezentului istoric din bulgară exprimat prin verbe imperfective, ca în exemplele de mai sus.

Prezentul de la *verbe de aspect perfectiv* se caracterizează prin utilizarea limitată pe care o are în textele beletristice, în comparație cu prezentul de la verbe de aspect imperfectiv[1]. În puținele cazuri în care l-am întâlnit în textele analizate, se traduce printr-o formă verbală de *imperfect*:

„Ако някой се спреше и се загледаше нататък, щеше да забележи, че тук-там из горите пламват кратки огньове – *издигне се* някъде тънка струйка дим и *секне*" (II, 303)/ De s-ar fi oprit cineva şi ar fi întors capul spre ei, ar fi putut vedea ici-colo, prin pădurile de la poale luminile unor focuri care *se stingeau* repede, sau câte o dâră subțire de fum, care *dispărea* numaidecât." (*Antologia*, 233)

Suntem de părere că această soluție este aleasă de traducător datorită „valorii cumulative" a prezentului perfectiv din textul original (aici, aspectul perfectiv exprimă o sumă de acțiuni concrete, prezentate în integralitatea lor), imperfectul românesc având în acest context calitatea de a reda un şir de acțiuni repetate.

Prezentul utilizat în locul viitorului, în subordonate având regent un verb (mai ales de aspect perfectiv) la viitor, se redă în română în funcție de propoziția subordonată în care apare (circumstanțială temporală, condițională sau atributivă) şi de raportul temporal pe care acestea îl exprimă. În această situație am semnalat următoarele posibilități de traducere:

- prin *viitor*

„Султанчета са роднини на Кара Феиза и щом той *чуе*, че са убити, *ще се усъмни* в Юмер Драза." (II, 319)/ Cei doi sultani sunt neamuri cu Kara-Feiz şi, când *o auzi* ăsta, *o să-l bănuiască* pe Iumer-Draza." (*Antologia*, 254)

Circumstanțialele temporale introduse prin conjuncția *щом* presupun existența a două acțiuni succesive, una în subordonata introdusă în acest fel şi cea de-a doua în propoziția regentă. Nuanța introdusă de această conjuncție este aceea de eveniment secundar din punct de vedere cronologic, care se dezvoltă cu rapiditate şi care este iminent[2]. Valoarea temporală de viitor a verbului de aspect perfectiv, predicat al propoziției condiționale, presupune ca verbului din principală să-i corespundă, în plan temporal, un verb perfectiv. În română, traducerea unor astfel de fraze, implică de asemenea, la nivel sintactic, folosirea circumstanțialelor temporale. Subordonata şi

[1] I.S. Maskov, *Граматика на българския език,* Sofia, 1982, p. 253.
[2] *Граматика на съвременния български книжовен език*, Sofia, BAN, vol. III, p. 352-353.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

regenta se construiesc cu acelaşi timp – viitorul şi sunt în raport de simultaneitate, în acest caz conjuncția *când*, având valoare momentană.

- prin *prezent*

„И дори няма да имате работно време – само *ще поправят* автоматите, когато *се повредят*." (PV, 152)/ Şi n-o să fiți îngrădit de nici un fel de orar – *reparați* automatele când *se strică* şi atât." (PV, 107)

În acest exemplu conjuncția *когато* introduce o subordonată temporală, aflată în raport de anterioritate față de acțiunea din principală. Condiția realizării acestui raport, în bulgară, este ca în cele două propoziții predicatele să fie exprimate prin verbe de *aspect perfectiv*[1]. În varianta din traducere, prezentul românesc înlocuieşte forma de viitor, această utilizarea a prezentului fiind foarte frecventă.

„Ако *разбереш*, че си виновна поне половината колкото него, *ще* ти *олекне* изведнъж!" (PV, 313)/ Dacă *realizezi* că eşti vinovată măcar pe jumătate cât el, *o să-ți vină* dintr-o dată *mai uşor*!" (PV, 230)

Subordonata condițională introdusă prin *ако* şi al cărei predicat e un verb perfectiv, are regent un verb la viitor. Traducerea acestui tip de subordonată se realizează conform concordanței temporale din limba română, în acest caz fiind vorba tot despre o propoziție condițională[2].

În limba bulgară formele de prezent se regăsesc şi în construcțiile verbale cu conjuncția *да*, de tipul – *да чета, да помисля*. La nivel sintactic funcționează regula, conform căreia, după conjuncția *да* dintr-o subordonată se utilizează întotdeauna prezentul, fără a se ține seama de timpul verbal din propoziția principală[3]. Prezența aspectului perfectiv într-o astfel de alăturare indică un proces momentan, aspectul imperfectiv putând indica atât procese momentane, cât şi iterative[4]. Cel mai adesea aceste construcții se traduc în română prin *conjunctiv prezent*[5]:

- de la verbe de *aspect imperfectiv*

---

[1] *Граматика на съвременния български книжовен език*, op.cit., p. 353.

[2] În *Gramatica limbii române*, Bucureşti, Ed. Academiei R.P.R., 1963, vol.II, p.391 se precizează: „Condiționala cu indicativul poate avea predicatul numai la viitor (sau viitorul anterior) sau la prezentul cu valoare de viitor."

[3] Andreicin, *op.cit*., Sofia, 1978, p. 185.

[4] I.S. Maslov, *Глагольный вид в современном болгарском литераурном языке (значение и употребление)*, „Вопросы грамматики болгарского литературного языка", Moscova, 1959, p. 233.

[5] În limba bulgară contemporană modul conjunctiv nu este inclus în inventarul modurilor verbale personale, deşi renumitul bulgarist I.S. Maslov consideră că aşa-numitele „*да* конструкции" („construcții verbale cu conjuncția *да*") sunt de fapt forme verbale subjonctive.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

„Някои слязоха от конете си и ги поведоха *да* ги *поят* на реката" (II, 316)/ „Descălecaseră şi-şi duceau caii la râu *să*-i *adape*" (*Antologia*, 249)

- de la verbe de *aspect perfectiv*:

„Той решава *да забрави* неизплатения сравнително голям дълг на мъжа й." (AM, 208)/ „El a hotărât *să uite* datoria neplătită şi relativ mare a soţului ei." (AM, 221)

Corespondenţa dintre construcţia verbală cu conjuncţia *да* şi conjunctivul prezent are la bază şi identitatea structurilor morfologice ale celor două forme verbale, respectiv conjuncţia *да* (în română *să*), alături de prezentul indicativului.

Trebuie să consemnăm şi o modalitate greşită de redare în română a aspectului perfectiv, pe care am întâlnit-o în cadrul construcţiilor cu conjuncţia *да*. În următorul exemplu, verbul perfectiv se traduce cu ajutorul unui determinant adverbial, care exprimă un grad de intensitate scăzut al acţiunii:

„Защо ще стои за бадева буден; тъй и тъй е дал пари за железницата, поне *да се наспи*" (AK, 14)/ „De ce să stea treaz degeaba? Oricum, îşi plătise trenul, barem *să doarmă puţintel*." (AK, 5)

Verbul perfectiv *наспя се* se formează prin procedeul perfectivării de la verbul primar imperfectiv *спя*. Prefixul *на*-, în bulgară, poate introduce nuanţa de acţiune desfăşurată cu o intensitate slabă (de exemplu: *наболявам, напия, наям*), dar şi aceea de acţiune dusă până la saturare, ca în situaţia reflectată, de fapt, de verbul *наспя се*. Credem că ignorarea sensurilor introduse de prefixe poate duce la astfel de confuzii, adverbul *puţintel*, exprimând tocmai sensul opus celui indus verbului de prefixul *на*-.

La redarea construcţiilor verbale cu conjuncţia *да* se întâlnesc şi *locuţiuni verbale*, verbul fiind la *conjunctiv prezent*:

- de la verbe de *aspect imperfectiv*

„Дайте си телефона и който пръв научи нещо... защо *да се разкарвате*?" (AM, 81)/ „Daţi-mi numărul dumneavoastră de telefon şi care dintre noi va afla cel dintâi ceva... De ce *să bateţi drumurile*?" (AM, 83)

În acest exemplu se poate remarca cum valoarea iterativă este redată prin utilizarea substantivului din cadrul locuţiunii verbale, la numărul plural[1].

- de la verbe de *aspect perfectiv*

[1] În acest sens, Florica Dimitrescu (în *Locuţiunile verbale în limba română*, Bucureşti, 1958, p.118) face următoarea observaţie: „Categoria numărului aplicată unui substantiv exprimând o acţiune corespunde pe plan verbal unei categorii de ordin aspectual, în speţă iterativ".

BDD-A24134 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

„Той любезно отклони предложението ми (...) и счете за по-практично *да си дремне*." (AK, 14)/ El îmi respinse amabil oferta, (...) şi socotea că-i mai practic *să-i tragă un pui de somn*." (AK, 5)

La traducerea prezentului de la verbe perfective se apelează şi la *determinanţi adverbiali*:

„Бай Ганю зае две седалища и си легна *да подремне*." (AK, 85)/ „Bai Ganiu ocupa două canapele şi se întinse *să aţipească* puţin." (AK, 98)

„Но скоро трябваше да намали хода, *за да размисли*." (PV, 374)/ „Dar curând trebui să-şi reducă elanul, *să se gândească* bine înainte." (PV, 281)

Traducerea aspectelor verbale cu ajutorul determinanţilor adverbiali este influenţată, în mod direct, de categoria modului acţiunii verbale (*Aktionsart*). În cazurile prezentate aici, sufixul *-н-* (care conferă verbului valoare diminutivală) grupează verbele, prezentând această caracteristică formală, în modul acţiunii atenuativ; iar prefixul *раз-* (cu sensul de „acţiune efectuată cu intensitate") este exponentul verbelor aparţinând modului acţiunii augmentativ[1]. Astfel, această modalitate de traducere a aspectului verbal este reflectarea directă a strânsei intercondiţionări dintre aspectul verbal şi modul acţiunii verbale.

Traducerea construcţiilor verbale cu conjuncţia *да* este realizată şi prin *verb la infinitiv, prezent*:

„Чувствуваше се подлец на подлеците – най-вече заради непреодолимото желание *да се провикне* с пълен глас, *да запее*..." (AM, 19)/ „Se simţea laşul laşilor – mai ales din cauza irezistibilei lui dorinţe de *a striga* în gura mare, de *a cânta*..." (AM, 17)

În majoritatea cazurilor analizate, această modalitate de traducere este dictată de rolul sintactic al construcţiei din bulgară, şi anume acela de a se constitui într-o propoziţie subordonată atributivă. În limba română, infinitivul prezent îndeplineşte, de asemenea, funcţia de atribut.

În concluzie, putem afirma că formele verbale aspectuale din limba bulgară se redau adecvat în limba română prin formele temporale specifice verbului românesc. La traducerea aspectelor verbale (din perspectiva prezentului) se poate apela mai ales la prezentul românesc, dar şi la alte timpuri – imperfect, perfect simplu, viitor. Pentru o transpunere cât mai exactă a acestei categorii în limba română trebuie să se urmărească, însă, nu numai registrul temporal al formelor verbale traduse, ci şi alţi factori, care nu trebuie ignoraţi: semnificaţia lexicală a verbului, semnificaţiile contextuale temporale, relaţiile sintactice la nivelul frazei, categoria modului acţiunii verbale.

[1] Vezi *Граматика на съвременния български книжовен език*, *op.cit*., vol.II, p. 282-288.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)

Bibliografie

Andreicin, L., *Основна българска граматика*, Sofia, 1978

Dimitrescu, Florica, *Asupra caracterului impersonal şi aspectiv al locuţiunilor verbale,* „Studii şi cercetări lingvistice", t. VIII, nr. 2, 1957

Dimitrescu, Florica, *Locuţiunile verbale în limba română*, Bucureşti, 1958

Gramatica limbii române, ediţia a II-a, Bucureşti, Ed. Academiei R.P.R., vol.II, 1963

Gramatica limbii române. vol I, *Cuvântul*, Bucureşti, Ed. Academiei Române, 2008

Граматика на съвременния български книжовен език, Sofia, BAN, vol.II-III, 1983

Maslov, I.S.., *Глагольный вид в современном болгарском литераурном языке (значение и употребление)*, „Вопросы грамматики болгарского литературного языка", Moscova, 1959

Masklov, I.S., *Граматика на българския език*, Sofia, 1982

Mutafciev, R., *Сегашно историческо време в съвременния български език*, Sofia, 1964

Stankov, V., *Българските глаголни времена,* Sofia, 1969

Stoianova, Daniela, *Temporalitate şi aspectualitate în limbile română şi bulgară*, rezumatul tezei de doctorat, Bucureşti, 1987

Abrevieri:

AK – Aleko Konstantinov, *Бай Ганю. Разкази. Фейлетони. Пътеписи*, Sofia, 1967; Aleko Konstantinov, *Bai Ganiu*, Bucureşti, 1964, traducere de Tudor Călin şi Ioachim Botez.

AM – Atanas Mandadjiev, *Бягство*, Veliko Tărnovo, 1990; Atanas Mandagiev, *Fuga*, Bucureşti, 1989, în româneşte de Constantin N. Velichi

Antologia – *Povestiri din Balcani. Antologia nuvelei bulgare clasice,* Bucureşti, 1970, traduceri de Constantin N. Velichi

DD – Dimităr Dimov, *Тютюн*, I, Sofia, 1979

EP – Elin Pelin, *Разкази*, Sofia, 1971

HB – Hristo Botev, *Избрани творби*, Sofia, 1989

II – Iordan Iovkov, *Разкази*, Sofia, 1968

II 1 – Iordan Iovkov, *Събрани съчинения*, vol.1, Sofia, 1982

PV – Pavel Bejinov, *Нощем с белите коне,* Veliko Tărnovo, 2000

PV – Pavel Vejinov, *Noaptea cu cai albi*, Sofia, 1989, în româneşte de Tiberiu Iovan.

BDD-A24134 © 2011 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:33 UTC)